

Hälsa, vad har hänt sedan 2006?

För att undersöka hur hälsoläget på våra taxar har förändrats sedan 2006 har följande material inhämtats:

Statistik avseende liv- och veterinärvård från Agria, Folksam, If och Sveland.

Kontakt med Regiondjursjukhuset i Strömsholm där bl.a. en pilotstudie gjorts på fyra taxar avseende ryggröntgen.

Agria

Agria dominerar på den svenska försäkringsmarknaden när det gäller antal försäkrade hundar. Den värdefulla information som hade kunnat fås här har inte varit möjlig på grund av ett förändringsarbete i försäkringsbolagets databas, med en uppdatering som kallas Breed profile.

På Agrias hemsida 2012 går att läsa att den service som rasklubbarna i framtiden kan få är just försäkringsbolagets Breed profile där i vårt fall taxen jämförs med alla andra raser. Agria uppmanar dessutom rasklubbarna att i fortsättningen även utföra egna Hälsoenkäter och där kan SKK vara behjälpliga.

Agria har idag nio olika riskgrupper där nio är sämst. Taxen ligger i grupp ett. Agria har idag också sex premiegrupper där det är högst premie om man har en ras som tillhör grupp sex, Taxen har hittills legat i premiegrupp tre. Efter den 1 april 2012 ändrar Agria från sex till nio premiegrupper och taxen flyttas då till grupp två. Detta styrker vår uppfattning om att taxen är en mycket frisk ras.

Breedprofile över tax 1995-2002 visar att dödsorsaken på tax låg över alla andra raser vid följande åtta diagnoser: diskbråck, trafikskada, försvunnen under jakt, drunkning, försvunnen, endocardos (hjärtfel), dödad av tåg samt lungödem. Kommentarererna är att många av dessa dominerande dödsorsaker är sammanlänkade med att taxen lever farligt som jakthund. Det är endast diskbråck, endocardos och lungödem som har direkt med hundens hälsa att göra. Av de 20 vanligaste diagnoserna där tax jämförs med alla raser finns kejsarsnitt inte omnämnt. Detta ger tydliga signaler att taxarna inte har några uttalade förlossningsproblem.

Se tabell 1: Breedprofile Agria

Folksam

Av Folksam har vi tacksamt tagit emot intressant statistik kring taxarnas diskbråck. Detta redovisas för medlemmarna i Taxen 4/2011. Statistiken täcker åren 2001 – 2009, där antal införsäkrade hundar av alla raser samt antal taxar under denna tidsperiod. Exempelvis hade Folksam år 2009 3911 taxar införsäkrade vilket får ses som en stor del av den totala taxpopulationen. Antal taxar som under denna nioårsperiod fått diagnosen diskbråck finns tydligt återgett. Den taxvariant som tycks mest drabbad i Folksams statistik är långhårig dvärgtax samt korthår normal men skall också ses i förhållande till registreringsiffror. Det framgår inte vid vilken ålder hundarna fått diagnosen.

Se tabell 2: Folksam

If

If nämner också att taxen ligger i en lågriskgrupp med kommentar att det generellt är en frisk ras (enligt Jenny Stenberg). I dagsläget finns c:a 800 taxar införsäkrade och det antalet har legat stabilt de senaste tio åren. Vanligaste diagnosen vid veterinärvård under 2006 -2011 har varit juvertumörer (70 st), diskbräck (67), livmoderinflammation (51), kräkningar (50), hudtumörer (42), bitskador (32), kräkning/diarré (31), kejsarsnitt (28), mitralisendokardos/hjärtfel (24).

Ifs tabell över livskador jämför alla raser med taxen. Under perioden 2006 – 2011 var liversättning 13,7% för alla raser. Uppdelat på taxvarianterna ser tabellen ut såhär:

Taxvariant	liversättning	Antal försäkrade 2011-12-31
KK	6,8 %	8
KD	10,8 %	36
KN	10,3 %	129
LK	6,6 %	12
LD	10 %	88
LN	10,8 %	58
SK	21,6 %	13
SD	22 %	44
SN	11,5 %	503

Strävhaarig kanin och dvärg är således de varianter som ligger över snittet på 13,7 % vad gäller liversättning till alla raser inom If.

När If ersatt för veterinärvård 2006-2011 så är ersättningsfrekvensen för alla raser 21,2%. Nedan listas taxarna:

SK	36,6 %
SD	35,9 %
LN	20,3 %
SN	18,5 %
KD	18,1 %
KN	16,0 %
LD	15,7 %
KK	11,5 %
LK	9,4 %

Strävhaarig kanin och dvärg ligger även här över snittet för alla raser vid ersättning för veterinärvård.

If nämner följande kring taxarnas diskbräck. Under 2001 –2010 betalades 71 veterinärvårdsskador och 14 livskador där diagnosen diskbräck angetts. För diagnosen hälta/symtom på smärta har If betalat drygt 50 fall och några av dessa skulle kanske sorterats under diskbräck. Sammanlagt skulle då If ha haft 135 diskbräcksskador under en 10-årsperiod. Räknat per år blir det 13,5 skador fördelat på 800 taxar som är försäkrade/år vilket

blir 1,7 %. Sammantaget skriver If att diskbråck är en av de mest förekommande diagnoserna på veterinärvård för tax.

Sveland

Sveland presenterar statistik från år 2008-2011 för liv- och veterinärvård uppdelad på taxens tre storlekar, ej sorterade på hårlag. Sveland har sex olika rasriskgrupper där rasgrupp 1 har den lägsta skadeutbetalningen och rasgrupp 6 den högsta. Taxarna ligger i rasgrupp 3, Svelands så kallade normalriskgrupp.

De vanligaste orsakerna till veterinärvård för taxar var diskbråck, livmoderinflammation, kräkning, juvertumörer.

Svelands statistik 2008-2010 visar att alla storlekar drabbas av diskbråck med en tendens att dvärgtaxarna är mest drabbade.

Se tabell 3: Sveland, sammanställning diskbråck

Se tabell 4 och 5: Sveland, tax normal

Se tabell 6 och 7: Sveland, tax dvärg

Se tabell 8 och 9: Sveland, tax kanin

Slutsatser

Diskbråck är den allvarligaste åkomman hos taxen, och även den vanligaste diagnosen och ligger högst över alla andra raser i detta avseende.

Övriga sjukdomar/skador kan i många fall ses som en följd av att taxen ofta blir mycket gammal. Det är då vanligt med tumörer, livmoderinflammation och hjärtfel. I Agrias Breed profile räknat på en 10-årsperiod ligger taxen över medelrisk för alla raser vad beträffar endocardos/hjärtfel. Det kan ha samband med den höga ålder som taxen ofta når men uppmärksamhet bör ges till Agrias kommande Breed profile i detta avseende.

Taxen med sin utpräglade jaktlust och relativt farliga jaktform visas också i Agrias statistik – många taxar försvinner, drunknar eller dödas av bilar eller tåg.

Djursjukhuset i Strömsholm

Veterinär Ole Frykman har vid tre tillfällen föreläst om diskbråck på tax vid olika seminarier anordnade av Svenska Taxklubben. Han har då berättat att under flera år har 1-2 taxar i veckan opererats för diskbråck på Strömsholm.

Rapport från Ole Frykman 2011 visar dock på en fallande trend. Vi vet inte om det kan vara resultat av nytt agerande från uppfödarna efter RAS-konferens 2006 eller bero på att många andra kliniker nu också opererar diskbråck. Första halvåret 2011 opererades endast sju taxar för diskbråck på Strömsholm.

I samarbete med Djursjukhuset i Strömsholm så har ett litet pilotprojekt utförts. Fyra taxar med känt ryggröntgenstatus sövdes och undersöktes med magnetkamera. Samtliga hade fler förändrade diskar än vad vanliga röntgenresultatet hade utvisat, även den tax som bedömts KO (noll förkalkningar).

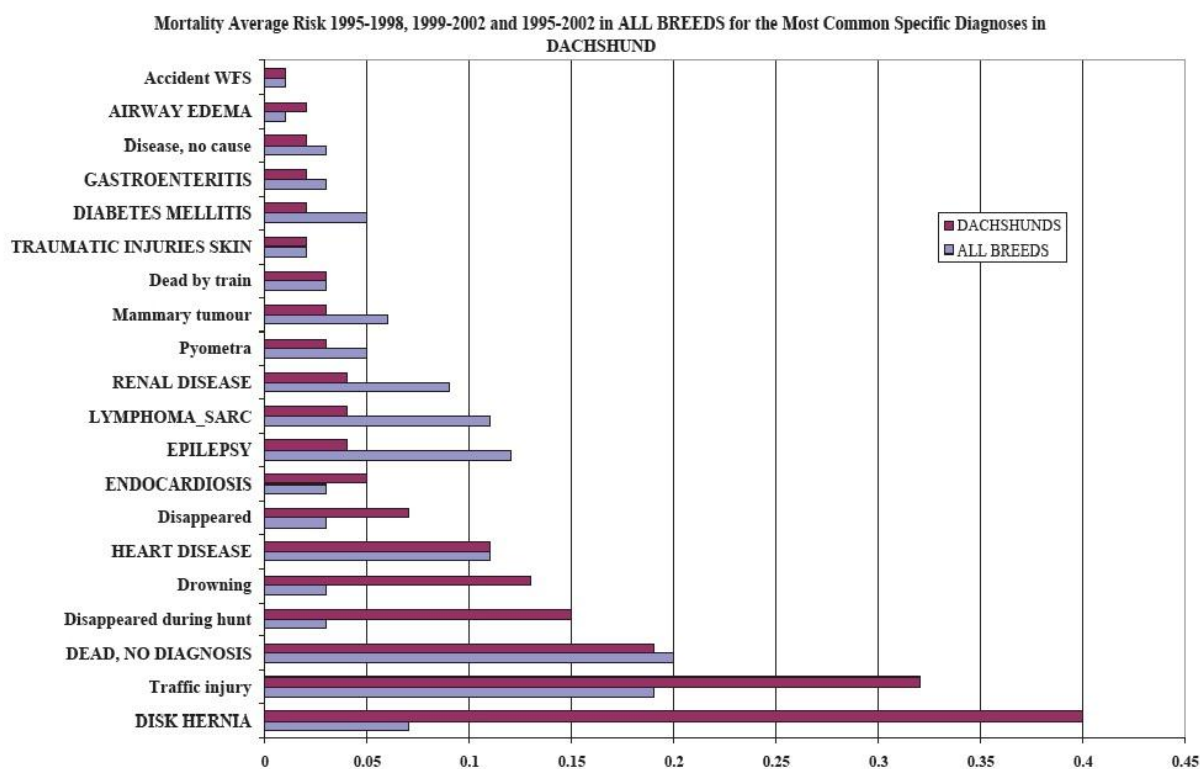
Ryggröntgen

I våra grannländer ryggröntgas många taxar. Undersökningen ska ske inom en viss ålder och bedömning görs av antal förkalkade kotor i ryggkotpelaren.

I Svenska Taxklubben följer vi med intresse det arbete som pågår i grannländerna. En jämförelse mellan hur vi försöker att komma tillrätta med diskbråcksproblemen och sänka frekvensen gjordes senast vid en konferens i Oslo 2011, där SvTK redogjorde för den svenska modellen där genetiker gett rådet till en sen avelsdebut och en låg inavelsgrad (under 2,5%). Om avelshundar debuterar vid tidigast 3 års ålder (f.n. gäller detta SN och KN, övriga varianter 2,5 år) så har uppfödaren möjlighet att efterhöra att generationen bakom är klinisk frisk vid 6 års ålder som är en ålder då de flesta taxar som drabbas får sina symtom. Diskbråck är ärftligt och en lägre inavelsgrad medför en bättre hälsa på vår taxstam vilket också inbegriper mindre diskproblem.

Anledningen till att Svenska Taxklubben i dagsläget inte vill införa ett ryggröntgenprogram är vetskapen om att hundar med många förkalkningar aldrig behöver få några ryggproblem och vice versa. Vi informerar våra medlemmar att möjlighet finns att röntga sin hund i Sverige och få bilderna bedömda av den centrala avläsaren i Norge, Finland eller Danmark.

Tabell 1: Breedprofile Agria

Tabell 2: Folksam

År	Antal försäkrade hundar	Antal försäkrade Taxar	Diskbråck andra raser (%)	Diskbråck Tax (%)	Tax SN	Tax SD	Tax SK	Tax KN	Tax KD	Tax KK	Tax LN	Tax LD
2001	65 046	1 839	14 (0,02 %)	5 (0,2 %)	5							
2002	72 606	2 212	24 (0,03 %)	12 (0,9 %)	9			3				
2003	81 023	2 662	24 (0,03 %)	13 (0,9 %)	8	2		1	1			1
2004	91 978	3 109	52 (0,06 %)	13 (1,7 %)	13							
2005	101 391	2 269	64 (0,06 %)	24 (2,8 %)	17	3			1	2		1
2006	113 696	3 631	92 (0,08 %)	45 (1,2 %)	20			9	1		6	9
2007	125 591	3 870	180 (0,14 %)	56 (1,4 %)	25	6		7	2		2	14
2008	131 801	3 860	175 (0,13 %)	67 (1,7 %)	39	5		7			4	12
2009	139 859	3 911	194 (0,14 %)	61 (1,6 %)	25	4	1	10	5		1	15

Tabell 3: Sveland, sammanställning diskbråck

År	Antal	Diskbråck	Totalt %	Kanin antal/diskbråck (%)	Dvärg antal/diskbråck (%)	Normal antal/diskbråck (%)
2008	1638	28	1,7	27/2 (7,4 %)	404/11 (2,7 %)	1207/15 (1,2 %)
2009	1661	38	2,3	35/0	410/6 (1,47 %)	1216/32 (2,6 %)
2010	1603	20	1,2	38/0	407/7 (1,7 %)	1158/13 (1,1 %)

Tabell 4 och 5: Sveland, tax normal

Försäkrade djur					
År	Total	Hanar	Honor	Kastrerade	Äldre än 7 år
2008	1124	542	575	7	412
2009	1137	531	597	9	417
2010	1094	517	566	11	423
2011	1065	507	541	17	436

Skador							
2008		2009		2010		2011	
LIV		LIV		LIV		LIV	
Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
Diskbråck	1	Diskbråck	3	Trafikskada	2	Diskbråck	2
Blodig diarré	1	Trafikskada	2	Pyometra	2	Trafikskada	2
Jakthundsödem	1	Blind UNS	1	Död utan säker diagnos	1	Agressivitet	1
Leukemi/Malignt lymfom	1	Död	1	Cushings syndrom	1	Död utan säker diagnos	1
Onormalt näsflöde	1	Ruptur av tarm	1	Diabetes mellitus	1	Epileptiforma krampor	1
				Drunkning	1	Intraartikulär fraktur i bäcken	1
				Hjärnblödning	1	Mitralisendokardos	1
				Lungkontusion	1	SARD, Sudden Acquired Retinal Degeneration	1
				Motorisk pares / paralis av bakbensmuskulatur	1	Trombocytopeni	1
				Symptom på neurologisk sjukdom	1	Tumör i lunga	1
VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD	
Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
Akut extern otit	7	Pyometra	14	Pyometra	14	Diskbråck	11
Pyometra	6	Diskbråck	11	Akut extern otit	13	Tumör i juver	11
Onormala blodlevervärden	6	Kräkning och diarré	10	Tumör i juver	11	Pyometra	10
Tumör i juver	5	Hälta UNS	9	Kräkning	10	Mitralisendokardos	8
Neoplastiska förändringar, hud underhud	5	Kräkning	8	Neoplastiska förändringar, hud underhud	10	Akut extern otit	7
Diskbråck i thorakolumbalregionen	5	Diarré	7	Hälta UNS	7	Ormbett	7

Perinealbräck	5	Tumör i juver	6	Diarré	7	Bitsår, hud underhud	6
Cushings syndrom	4	Neoplastiska förändringar, hud underhud	6	Ormbett	5	Hälta UNS	6
Akut tonsillit	4	Diskbräck i thorakolumbalregionen	6	Akut analsäcksinflammation	5	Akut gastroenterit	5
Mitralisendokardos	4	Akut extern otit	5	Klåda	5	Kräkning	5

Tabell 6 och 7: Sveland, tax dvärg

Försäkrade djur						
År	Total	Hanar	Honor	Kastrerade	Äldre än 7 år	
2008	375	169	201	5	165	
2009	371	168	198	5	163	
2010	371	160	204	7	157	
2011	363	152	204	7	151	

Skador							
2008		2009		2010		2011	
LIV		LIV		LIV		LIV	
Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
Död utan diagnos	1	Akut endometrit / metrit	1	Akut endometrit / metrit	1	Diskbräck	1
		Död utan säker diagnos	1	Bitsår, hud underhud	1	Drunkning	1
		Missbildn, utveckl. rubbn, tillväxtrubbn, armbågsled	1	Död avlivad	1	Hepatos	1
		Ryggbesvär UNS	1	Pares / paralys	1	Inlämnad död	1
				Trafikskada	1	Pyometra	1
				Tumörsjukdomar i magsäck, tarm	1	Symtom på inappetens/foderleda	1
VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD	
Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
Diskbräck	6	Kräkning	6	Tumör i juver	10	Tumör i juver	6
Hornhinnesår, stromala.	6	Kräkning och diarré	6	Diskbräck	5	Cushings syndrom	5
Kräkning	5	Akut extern otit	5	Hälta UNS	5	Diskbräck	4
Kräkning och diarré	5	Tumör i juver	4	Pyometra	3	Ryggbesvär UNS	4
Tandfraktur	5	Diskbräck	4	Akut extern otit	2	Bitsår, hud underhud	3
Perinealbräck	3	Ryggbesvär UNS	3	Hosta från nedre luftvägar	2	Förlossningskomplikation / dystoki	3
Akut gastroenterit	3	Epileptiforma kramper	3	Neoplastiska förändringar, hud underhud	2	Symtom på polyuri/polydipsi	3
Bitsår, hud underhud	3	Juvertumör	3	Smärta från kotpelarens led	2	Akut extern otit	2
Kronisk keratoconjunctivitis sicca.	3	Diarré	3	Akut endometrit / metrit	2	Infekt, infl förändringar, hud underhud	2
Anemi	3	Akut analsäcksinflammation	3	Akuta inflammationstillstånd, urinblåsa/uretra	2	Kräkning och diarré	2

Tabell 8 och 9: Sveland, tax kanin

Försäkrade djur					
År	Total	Hanar	Honor	Kastrerade	Äldre än 7 år
2008	23	9	14	0	7
2009	32	14	18	0	7
2010	36	14	22	0	9
2011	37	16	21	0	11

Skador							
2008		2009		2010		2011	
VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD		VETERINÄRVÅRD	
Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
Diskbråck	2	Tumör i juver	2	Onormala blodlevervärden	1	Kräkning	2
Symptom på generell smärta	2	Akut enterit	1	AV-block II	1	Akuta inflammationstillstånd, nedre luftvägar	1
Leukocytos	1			Bitsår, hud underhud	1	Diskbråck i thorakolumbalregionen	1
Neoplastiska förändringar, hud underhud	1			Fodermedelsförgiftning	1	Klobrott / Klokapselbrott	1
Onormala blodlevervärden	1			Förlossningskomplikation / dystoki	1	Rotspetsabscess	1
				Symtom på sjukdom u fastställd orsak, könsorgan hondjur	1	Symtom på sjukdom u fastställd orsak, nedre luftvägar	1
				Tandfraktur	1		